22

පාලකයනට මග කියන බුදු දහම

බුදුරජාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක කොසොල් රට හිමවත් ප්‍රදේශයේ ගල් ලෙනක විවේක සුවයෙන් වැඩ සිටියහ. ඒ අවස්ථාවේ උන් වහන්සේට මෙබඳු සිතුවිල්ලක් ඇතිවිය. එනම් "මේ රජවරු ධන සම්පත් රැස් කිරීමේ අපේක්ෂාවෙන් බදු අය කිරීම් ආදී විවිධ ක්‍රම මගින් මිනිසුන්ට පීඩා පමුණුවති. එසේ පීඩා සිදු නොකරමින් රාජ්‍ය පාලන කටයුතු කළ නොහැකි ද?" යන සිතුවිල්ලයි. එකල පාලනයේ පැවැති, ජනතාව දුක් පීඩාවනට පත්කරන ක්‍රියාකාරකම් බුදුරජාණන් වහන්සේට එබඳු සිතුවිල්ලක් ඇති වීමට හේතු වන්නට ඇත. සිදුහත් බෝසතුන් සක්විති රජකම අතහැර බුද්ධත්වයට පත් වූයේ ද ජනතාව දුකෙන් මුදවා ගනු සඳහා ය. එම අරමුණු පෙරදැරි කරගෙන කරනු ලැබූ දේශනාවල අඥාදායක පාලකයන් ජනතා හිතවාදී පාලකයන් බවට පත් කිරීමේ අභිලාශය ගැබ් වී තිබිණි. දස වැනි ශ්‍රේණියේ දී එබඳු ඉගැන්වීම්වලින් කිහිපයක් අපි උගත්තෙමු. මෙම පාඩමෙන් තව දුරටත් බෞද්ධ දේශපාලන මූලධර්ම කිහිපයක් පිළිබඳ ව ඉගෙනීමට අවස්ථාව සැලසේ.

දසරාජ ධර්ම

ජනතා හිතවාදී පාලකයකු විසින් අනුගමනය කළයුතු දේශපාලන මූල ධර්ම අතරට දසරාජ ධර්මය ද ඇතුළත් වේ. පාලක පාලිත දෙපිරිස අතර පැවැතිය යුත්තේ පිය පුතු සබඳතාවට සමාන ළෙන්ගතු කමකි. දසරාජ ධර්මය අනුගමනය කරන පාලකයන් හට එම සබඳතාව පවත්වාගෙන යෑම අසීරු නොවනු ඇත.

1. දානය
2. සීලය
3. පරිත්‍යාගය
4. ඍජු බව
5. මෘදු බව
6. තපස

7. අක්‍රෝධය
8. අවිහිංසාව
9. ඉවසීම
10. විරුද්ධ නොවීම යනුවෙන් දැක්වෙන්නේ එම ධර්මතා දහයයි.

1. දානය

මෙහි ආගමික අර්ථය වන්නේ පූජාවක් වශයෙන් හෝ අනුග්‍රහයක් වශයෙන් හෝ ලබා දෙන දෙයයි. නමුත් දේශපාලන ක්ෂේත්‍රයේ දී භෞතික සම්පත් ලබා දීම පමණක් මෙයින් අදහස් නොකෙරේ; මින් රටවැසියාගේ ආර්ථික සුරක්ෂිතතාව තහවුරු කරලීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රාග්ධනය ලබා දීම අර්ථවත් කෙරේ. කෘෂි කර්මාන්තය, වෙළෙඳාම, සත්ත්ව පාලනය, ආදී කිසියම් ජීවන වෘත්තියක් ආරම්භ කොට ක්‍රියාත්මක කරගෙන යෑමට අවශ්‍ය පහසුකම් පාලකයා විසින් ලබාදිය යුතු ය. ඒ තුළින් රටත් සමාජයත් ස්වයංපෝෂිත තත්ත්වයට පත්කළ හැකි ය. එම සුභ සාධක සේවා දානයට අයත් වේ.

2. සීලය

පාලකයා සදාචාර සම්පන්න අයෙකු විය යුතු ය. කායික හා වාචසික සංවරයෙන් යුක්ත වීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පාලිතයෝ නිතර ම පාලකයා අනුකරණයට යොමු වෙති. ගව රැළේ නායකයා ඇදට ගමන් කරන විට සෙසු ගවයෝ ද ඇදට ගමන් කරති. නායකයා කෙළින් යන විට සෙසු අය ද කෙළින් යති. එබැවින් නායකයා අනෙක් අයට ආදර්ශයක් වෙමින් සිල්වත් ව ක්‍රියා කළ යුතු ය. ප්‍රතිපත්තිගරුක විය යුතු ය. චාරිත්‍ර වාරිත්‍ර ගැන සැලකිලිමත් ව ක්‍රියා කිරීම මූලික වශයෙන්ම සීලයට අයත් වේ.

3. පරිත්‍යාගය

සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයේ දී දානය හා පරිත්‍යාගය එක ම අරුතක් ලබා දීම සඳහා භාවිත කෙරෙන නමුත් පාලන මූලධර්මයක් ලෙස ගත් කල වෙනත් අරුතක් ද එහි අන්තර්ගත වේ. පාලකයා රටවැසියාගේ යහපත සඳහා තම කාලය, ශ්‍රමය, ධනය, සුවපහසුව යනාදිය කැප කළ යුතු ය. එම කැප කිරීම පරිත්‍යාගය ලෙස අර්ථවත් කෙරේ. රටක නායකයා ජනතාවගේ අයබදුවලින් යැපෙන නිසා එසේ කැප කිරීම ඔහුගේ පරම යුතුකමකි.

4. ඍජු බව

සමාජයක හෝ ආයතනයක හෝ නායකත්වය දරන කවරකුට වුවද විවිධ ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දීමට සිදුවේ. එම ගැටලු නිරාකරණය කිරීමට යෑමේ දී නොයෙකුත් බලපෑම් හා අභියෝග එල්ල විය හැකි ය. දේශපාලන හිතවත්කම් හා ඥාති සබඳතා ද නිවැරැදි තීන්දු තීරණ ගැනීමට බාධක වේ. එවැනි බාධක සහ බලපෑම්වලට යොමු නොවී සතර අගතියෙන් තොර ව යුක්තිය හා සාධාරණත්වය වෙනුවෙන් අවංක ව කටයුතු කිරීම පාලකයාගේ ඍජු ගුණය වේ.

5. මෘදු බව

පාලකයා මෘදු ගුණයෙන් හෙබි අයෙකු ද විය යුතු ය. මෘදු බව යනු හදවතේ ඇති මොළොක් බවයි, තෙත් ගතියයි. ජනතාවට ආර්ථික හා සාමාජික ආදි වශයෙන් විවිධ ගැටලු හා අභියෝගවලට මුහුණ පෑමට සිදුවේ. එවන් අවස්ථාවන්හි දී පාලකයා ඒවාට විසඳුම් ලබා දීමට යොමු විය යුත්තේ කාරුණික හැඟීමෙනි. මොළොක් වූ හදවතිනි. ජන දුක හැඳින ක්‍රියා කිරීමෙනි.

6. තපස

පසිඳුරන් පිනවීමට ගිජු නොවී ක්‍රියා කිරීම තපසයි. පාලකයකු පසිඳුරන් පිනවීමට දවසේ වැඩි කාලයක් ගත කළහොත් පාලිතයන් වෙනුවෙන්, රට වෙනුවෙන් කළ යුතු යුතුකම් පාලකයා වෙතින් බැහැර විය හැකි ය. එවිට පාලිතයන් ද අපේක්ෂා භංගත්වයට පත් ව විවිධාකාරයේ ප්‍රතිවිරෝධතා දක්වීමට පෙළඹෙනු ඇත. එය රටක අස්ථාවරත්වයට හේතු වේ. එබැවින් රටක පාලකයා තුළ මනා ඉන්ද්‍රිය සංවරයක්, තැන්පත් සිතක් තිබිය යුතු ය.

7. අක්‍රෝධය

ක්‍රෝධ චේතනාවෙන් තොර ව කටයුතු කිරීම අක්‍රෝධයයි. වෙනත් පාලකයකුට හෝ රට වැසියකුට වෛර කිරීම, ක්‍රෝධ කිරීම දැහැමි පාලකයකුගේ පිළිවෙත නොවේ. සියලු රටවැසියන් තමන්ගේ දරුවන් ලෙස සිතා කවර හේතුවක් නිසාවත් වෛරයෙන්, ක්‍රෝධයෙන්, කෝපයෙන් ක්‍රියා නොකිරීමට පාලකයා වගබලා ගත යුතු ය.

8. අවිහිංසාව

පාලකයා හිංසා සහගත ක්‍රියාවලින් ද ඈත් විය යුතු ය. හිංසාව කායික මෙන් ම මානසික ව ද වේ. මිනිසා ඇතුළු සෑම සත්ත්වයෙකු ම හිංසනයට අකැමැති ය. අවිහිංසාවට කැමැති ය. එබැවින් නායකයාගේ වගකීම විය යුත්තේ සියලු ම හිංසාකාරී ක්‍රියාවලින් තොර ව මිනිසා ඇතුළු සෑම ජන කොට්ඨාසයක් ම පාලනය කිරීම ය. නමුත් රටේ පවත්නා නීතියට අනුගත ව දඬුවම් පැමිණවීමෙන් බැහැර වීමක් මෙයින් අදහස් නොකෙරේ.

9. ඉවසීම

පාලකයා අනිවාර්යයෙන් ම ඉවසිලිවන්ත අයෙකු විය යුතු ය. දුරදිග සිතාබලා කටයුතු කරන්නෙකු ද විය යුතු ය. එසේ නොවී ක්ෂණික තීරණවලට එළඹ කටයුතු කළහොත් රටක පමණක් නොව ඕනෑ ම සංවිධානයක නායකත්වයේ පිරිහීම කඩිනම් වන්නේ ය. තාරුණ්‍යය හා බලය, ඉවසීම පලවා හරින සාධක වේ. නොඉවසිල්ල බොහෝ ගැටලු ඇති කරන්නක් ය.

10. අවිරෝධතා

පාලකයකුට කටයුතු කිරීමට සිදුවන්නේ සම්පූර්ණයෙන් ම සමාන අදහස් දරන පිරිසක් සමග නොවේ. විවිධ අදහස් හා මතවාද දරන පිරිස් සමග කටයුතු කිරීමට ඔහුට සිදුවේ. එහි දී මධ්‍යස්ථව හා ගැටුමින් තොර ව කටයුතු කිරීම අවිරෝධතාවයි. තම අදහසට හෝ මතයට හෝ විරුද්ධ වූවා යැයි යමකුගෙන් පළිගැනීමට පාලකයකු යොමු වන්නේ නම් ඔහුට සාමකාමී සාර්ථක පාලනයක් කිරීමට නොහැකි වනු ඇත.

පංච සීල ප්‍රතිපත්තිය

ගිහියාගේ නිත්‍ය සීලය ලෙස ගැනෙන පංච සීලය ද රාජ්‍ය පාලන මූලධර්මයක් වශයෙන් ගත හැකි ය. දේශය, කුලය, ජාතිය, ආගම කුමක් වුව ද ශිෂ්ඨ සම්මත වූ මානව සමාජයක් තුළ සැබවින් ම පංච දුෂ්චරිතය ගැරහුමට ලක් විය යුත්තකි. පංච ශීලයේ අර්ථවත් වන සුචරිතය අන්‍යෝන්‍ය ආරක්ෂාව ද, සුහදත්වය ද, නිරවුල් පැවැත්ම ද තහවුරු කරයි. අවශ්‍යයෙන් ම ප්‍රජා නායකයකු තුළින් මෙකී පිළිවෙත ප්‍රකට විය යුතු ය. එය මූලික මානව ගුණධර්ම පහක් පිළිබිඹු කරන බැවිනි.

සීලය, විරමණය හා සමාදානය යන අංග දෙකෙන් ම යුක්ත නිසා පුද්ගලයකු සිදු කරන මූලික වැරැදි පහෙන් වැළකීම පමණක් නොව ආධ්‍යාත්මික ගුණ ධර්ම ප්‍රගුණ කිරීමක් ද ඒ තුළින් සිදුවේ. පාලකයකු ප්‍රාණඝාතයෙන් වැළකීම යනු සමස්ත සත්ත්ව සංහතියේ ම ජීවත් වීමේ අයිතිය සුරක්ෂිත කිරීමකි. බියෙන් සැකෙන් තොර ව නිදහසේ තම ජීවිතය පවත්වාගෙන යෑමට සෑම අයකුට ම අවස්ථාව ලබා දීමකි. ඉතිහාසගත තොරතුරුවලට අනුව ඇතැම් පාලකයෝ ජනතාවට මොන ම විදියේ හිංසාවක් හෝ පීඩාවක් හෝ නොකිරීමට වගබලා ගත්හ. සමහර පාලකයින් තිරිසන්ගත සතුන්ගේ ජීවිත සුරක්ෂිත කරලීමේ අරමුණින් මාඝාත ආඥාව පවා පැනවූ බවට තොරතුරු ලක් ඉතිහාසයේ ද දැක්වේ.

රාජ්‍ය පාලකයින් යනු ජනතාවගේ අයබදුවලින් යැපෙන පිරිසකි. ඒ නිසා ඔවුන්ගේ යුතුකම විය යුත්තේ මහජන දේපොළ සුරක්ෂිත කිරීමයි. ආදර්ශමත් පාලකයෙක් කිසිවිටකත් ඒවා අනියමින් තමන් වෙත ලබා ගැනීමට උත්සාහ කළේ නැත. ඒ නිසා ජනතාවගේ සම්පත් වල ආරක්ෂාව තහවුරු විය. පාලකයෙකු මහජන දේපොළ අනියමින් තමන් සන්තක කර ගැනීම සොරකම් කිරීමක් වේ. එසේ ජනතා දේපොළ පැහැර ගෙන සුර සැප විඳීමට යොමු වූ පාලකයින්ගේ පැවැත්ම ස්ථාවර නොවී ය; ඔවුහු ප්‍රජාව විසින් නෙරපා හරින ලදහ.

පාලකයා සදාචාර සම්පන්න ජීවිතයක් ගත කරන අයෙකු විය යුතු ය. පාලකයා වැරදි කාම හැසිරීමට යොමු නොවිය යුතු ය. ධනය බලය පුද්ගලයකු සතු වන විට අනිසි කාම සේවනයට ඔහු යොමු වීමේ ප්‍රවණතාවක් දක්නට ලැබේ. වැරැදි ලෙස කාම සේවනයට යොමු වීමෙන් පාලකයකුගේ පෞරුෂය බිඳ වැටෙයි. ඔහු ප්‍රජාවට මග පෙන්වීමට නුසුදුස්සෙකු වේ. පිරිහුණු චරිතයක් ඇත්තකු ද වේ.

පාලකයාගේ පැවැත්ම තහවුරු වීමට ඔහු පිළිබඳ ව ජනතාව තුළ විශ්වාසයක් තිබිය යුතු ය. ඒ සඳහා සත්‍ය වචන කතා කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඔහු කියන දේ කරන අයකු මෙන් ම කරන දේ කියන අයකු ද විය යුතු ය. ඇතැම් පාලකයෝ ජනතා ආකර්ෂණය ලබා ගැනීමට යම් යම් පොරොන්දු ලබා දුන්න ද බලයට පත් වූ පසු ඒවා ඉටු කිරීමට යොමු නොවෙති. ඒවා බොරු පොරොන්දු බවට පත්වේ. තමන් බොරුවෙන් මුළාකිරීම නිසා ජනතාව පාලකයා කෙරෙහි ද්වේෂයෙන් කල් ගෙවන අතර; කලහකාරී ක්‍රියාමාර්ග තුළින් ප්‍රතිචාර දැක්වීමට ද පෙළඹිය හැකි ය.

යුක්තිය හා සාධාරණත්වය රට වැසියා පාලකයාගෙන් බලාපොරොත්තු වේ. මද්‍යසාර භාවිතයෙන් විකෘති වූ මානසිකත්වයක් ඇති අයෙකුට යුක්තිය හා සාධාරණය ඉටුකෙරෙන පරිදි තීන්දු තීරණ ගැනීමේ හැකියාවක් නැත. මතට යොමුවූ ඇතැම් පාලකයෝ බොහෝ විට අවස්ථාවාදීන්ගේ ගොදුරු බවට පත්වෙති. එවිට ඔවුහු තම සිතැඟියාවන් පාලකයා ලවා ඉටු කර ගැනීමට පෙළඹෙති. පාලකයන් බොහෝ අගතිගාමී තීරණවලට එළඹ විනාශ වන්නේ මේ නිසා ය. පාලකයා අනුකරණය කරමින් ජනතාව ද මතට යොමුවූ විට රට තුළ බොහෝ සමාජ හා ආර්ථික ගැටලු ඇතිවේ. දැහැමි පාලකයා පන්සිල් රකී. අන් අයද පන්සිල් හි පිහිටුවයි. පස්පව් කරන අයට පන්සිල් රැකීමේ ආනිශංසය ද කියා දෙයි. පංච සීල ප්‍රතිපත්තිය ආරක්ෂා වන්නේ එසේ වූ විට ය.

මේ කරුණු සැලකිල්ලට ගෙන පංච සීල ශික්ෂණයෙන් යුතු ව රටක් සමාජයක් පාලනය කරන පාලකයා නිසා සාමකාමී පරිසර වටපිටාවක් නිර්මාණය වේ. එය එම සමාජයේ ආර්ථික, දේශපාලනික, සාමාජික යන සියලු අංශවල සංවර්ධනයට හේතුවේ.

සිව් බඹ විහරණ

උතුම් ගුණ දහම් හතරක් සතර බ්‍රහ්ම විහාර හෙවත් චතු අප්පමඤ්ඤා ලෙස බුදුදහමේ දක්වේ. මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා, උපේක්ඛා යනු එම ගුණ ධර්ම හතරයි. බුදුදහම උගන්වන කේන්ද්‍රීය සාරධර්ම එමඟින් අර්ථවත් වන්නේ ය. පුද්ගලයකු ගුණ ගරුක අයකු බවට පත් කිරීමට උපකාරී වන මෙම ගුණ ධර්ම දේශපාලන මූලධර්මයක් වශයෙන් ද ව්‍යවහාරයට පත් ව ඇත.

මෙත්තා හෙවත් මෛත්‍රිය යනු හිතවත්කමයි. මිතුරු කමයි. සෑම පාලකයකු ම තම මිතුරකු සම්බන්ධ ව පවත්නා හිතවත්කමට සමාන හිතවත්කමක් තම රට වැසියන් කෙරෙහි ද, සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි ද දක්වීමට යොමු විය යුතු ය. එය කළ හැකි වන්නේ දියුණු කළ සිතුවිලි ඇති අයට පමණි. එබඳු පාලකයන්ගෙන් ජනතාවට කිසිදු අගතියක් සිදු නොවේ.

කරුණාව නම් දුකට පත් වූවන් දුකෙන් මුදවා ගැනීම සඳහා සිතෙහි ඇති වන අනුකම්පාවයි. පාලකයා නිතර ම සියලු රටවැසියන් තම දරුවන් ලෙස සිතා කටයුතු කළ යුතු ය. දරුවකුට විපතක්, කරදරයක් ඇති වූ විට වහා ම එයට විසඳුම් සෙවීමට යොමු වන පියකු මෙන් ක්‍රියා කළ යුතු ය. ඒ ආකාරයට ජනතා ගැටලු අනුකම්පා සහගත ව විසඳා සාධාරණය ඉටු කිරීමටත් විවිධ විපත් කරදර ඇති වූ විට ක්ෂණික හා දීර්ඝකාලීන විසඳුම් ලබා දීමටත් පාලකයා යොමු විය යුතු ය.

අනුන්ගේ දියුණුව, දැක සතුටට පත් වීම, ඊර්ෂයා නොකිරීම මුදිතාවයි. රාජ්‍ය නායකත්වයට ද තම ජනතාවගේ දියුණුව හා සතුට දැක අවංක ව ම ඒ ගැන සිතා සතුටු වීමේ හැකියාවක් පැවැතිය යුතු ය. මුදිතාව තුළින් ක්‍රෝධය, පළිගැනීම වැනි අවගුණ සම්පූර්ණයෙන් ම බැහැර වේ. දයාව කරුණාව වැනි උතුම් ගුණ ජනිත කෙරේ.

කෙනකුගේ සිත තුළ උපදින මැදහත් බව උපේක්ෂාවයි. නමුත් කිසි ම දෙයක් ගණන් නොගෙන කටයුතු කිරීමේ ගතිය මෙයින් අදහස් නො කෙරේ. ජනතා සේවය සලසන පාලකයකුට ජනතාවගෙන් කීර්ති ප්‍රශංසා පමණක් නොව නින්දා අපහාස ද ලැබෙයි. ලාභ මෙන් ම අලාභ ද යසස මෙන් ම අයස ද හිමි වේ. ඒ කිසිවක් පිළිබඳ ව කම්පා නොවී උපේක්ෂාවෙන් කටයුතු කරන පාලකයා බුද්ධිමත් ය. ඔහුගෙන් කිසි විටකත් කිසිවකුට අගතියක් ඇති නොවේ.

සිව් බඹ විහරණයෙන් තම පාලන කටයුතු මෙහෙයවන පාලකයා කුමන මොහොතකවත් ජාති, කුල, ආගම්, පක්ෂ, පාට ආදී පටු වාද භේද නොසලකා කටයුතු කරයි. එවිට ඔහු වෙත ජනතා ආකර්ෂණය නිතැතින් ම හිමිවේ. එබඳු පාලකයාගේ පැවැත්ම ප්‍රජා යහපත පිණිසම වේ.

රාජ්‍ය පාලකයකු වීමට අප හැමට ම හැකියාවක් නැති බව සත්‍යයකි. එහෙත් පවුලක නායකත්වය දැරීමේ දී මෙන් ම යම් ආයතනයක, සංවිධානයක, රාජ්‍ය හෝ පෞද්ගලික ආයතනයක කළමනාකරුවකු විය හැකි ය. එබඳු තත්ත්වයකට පත් වූ විට අප එම ආයතනය හෝ සංවිධානය සැම අයකු ම ආකර්ෂණය කරගත හැකි ජනතා හිතවාදී තැනක් බවට පත්කරලීමට කටයුතු කළ යුතුය. ඒ සඳහා අපට මෙම බෞද්ධ දේශපාලන මූලධර්මවල දැක්වෙන කරුණු උපකාරී කරගත හැකි ය.

සාරාංශය

රාජ්‍ය පාලනයට අදාළ ඉගැන්වීම් රැසක් බුදුදහමෙහි ඉගැන්වෙයි. දසරාජ ධර්ම, පංච සීල ප්‍රතිපදාව, සතර බ්‍රහ්ම විහරණ එයින් කිහිපයකි. ලෝක ඉතිහාසයේ මෙන් ම ලාංකීය දේශපාලන ඉතිහාසයේත් ශ්‍රේෂ්ඨ පාලකයන් බවට පත් වූ බොහෝ දෙනාගේ චරිත අධ්‍යයනයේ දී හෙළිවන කරුණක් නම් ඔවුන් දැනුම්වත් ව හෝ නොදැනුම්වත් ව බෞද්ධ දේශපාලන මූලධර්මවලින් කිහිපයක් හෝ භාවිතයට ගෙන තිබීමයි. එබැවින් හෙට දවසේ නායකත්වයට පත් වන අප සැම දෙනා මේ ධර්මතා පිළිපැදීම තුළින් සාර්ථක නායකයකු වීමට අදිටන් කර ගත යුතු වේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. ඔබ දස වැනි ශ්‍රේණියේ දී ඉගෙන ගත් බෞද්ධ දේශපාලන මූල ධර්ම තුනක් ලියන්න.
2. දස රාජ ධර්මවල දැක්වෙන දානය හා පරිත්‍යාගය අතර වෙනස දක්වන්න.
3. සමාජයේ දී ඔබට සිවි බඹ විහරණ ක්‍රියාත්මක කළ හැකි අවස්ථා දෙකක් නිදසුන් සහිත ව දක්වන්න.
4. බොරුවෙන් වැළකී කටයුතු කරන පාලකයකුට ලැබෙන ප්‍රතිලාභ තුනක් ලියන්න.

පැවරුම

බෞද්ධ පාලන මූලධර්ම පදනම් කරගෙන ශ්‍රේෂ්ඨත්වයට පත් ලාංකීය රජවරුන් දෙදෙනකුගේ ජීවන තොරතුරු ඇතුළත් කර කුඩා පොතක් සකස් කරන්න.

පුහුණුවට

දානං සීලං පරිච්චාගං - අජ්ජවං මද්දවං තපං
අක්කෝධං අවිහිංසඤ්ච - ඛන්තිඤ්ච අවිරෝධනං